

ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง

เป้าหมาย

- ภัยพิบัติธรรมชาติแบบฉับพลันที่มีผลกระทบต่อชีวิตทรัพย์สินรุนแรง ๔ ประเภท ได้แก่ อุทกภัย-ดินโคลนถล่ม พายุหมุนเขตร้อน แผ่นดินไหว และคลื่นยักษ์สึนามิ
- ภัยพิบัติธรรมชาติที่คาดการณ์ได้ ซึ่งอุบัติบ่อยขึ้นและมีผลกระทบต่อประชาชนเป็นวงกว้าง ๓ ประเภท ได้แก่ มหาอุทกภัย ภัยแล้ง และวิกฤตไฟฟ้าและหมอกควัน

เป้าประสงค์

เครือข่ายชุมชนท้องถิ่นและอาสาสมัครภาคพลเมืองในทุกอำเภอ จังหวัด ที่มีพื้นที่เสี่ยงต่อภัยพิบัติธรรมชาติ มีศักยภาพ ความพร้อมรับมือและสามารถจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ได้ด้วยตนเอง และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์

- เพื่อกำหนดพื้นที่ระดับอำเภอที่มีความเสี่ยงต่อภัยพิบัติธรรมชาติประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท และแจ้งเตือนให้ชุมชนท้องถิ่นรู้ล่วงหน้าโดยทั่วกัน
- เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายจัดการภัยพิบัติธรรมชาติระดับอำเภอ และกลไกการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครภาคพลเมืองระดับจังหวัด ในทุกพื้นที่เป้าหมาย
- เพื่อพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยและการสื่อสารติดต่อที่จำเป็นในทุกระดับ ทั้งระยะก่อน ระหว่าง และหลังภัยพิบัติธรรมชาติ
- เพื่อพัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อการบรรเทาทุกข์และการฟื้นฟู ทั้งในระดับชาติและในพื้นที่จังหวัด-อำเภอ เป้าหมาย ให้มีประสิทธิภาพ
- เพื่อส่งเสริมการฉันทก้ำล้งระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน สื่อมวลชน กองทัพ และภาคประชาสังคม ในการรับมือและจัดการภัยพิบัติธรรมชาติ โดยมีชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง

กลวิธีการดำเนินงานและกรอบกิจกรรม

- กำหนดพื้นที่เสี่ยงระดับอำเภออย่างแม่นยำและครอบคลุม
 - ๑.๑ ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation)
 - ๑.๑.๑ พัฒนาระบบฐานข้อมูลภัยพิบัติธรรมชาติระดับชาติ ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจุบัน และเป็นระบบดิจิทัล

๑.๑.๒ ใช้ข้อมูลย้อนหลังการเกิดภัยพิบัติธรรมชาติในประเทศไทยทั้ง ๗ ประเภท เพื่อนำมา กำหนดและระบุพื้นที่เสี่ยงในระดับอำเภอเป็นรายภัยพิบัติ

๑.๑.๓ ประกาศแจ้งเตือนให้จังหวัดและอำเภอเป้าหมายรู้ตัวล่วงหน้าอย่างเป็นกิจจะลักษณะ

๑.๑.๔ ประชาสัมพันธ์และสื่อสารสาธารณะให้ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมาย รับทราบและเกิดความตื่นตัวอย่างทั่วถึง

๑.๒ ด้านการเตรียมความพร้อม (Preparedness)

๑.๒.๑ จัดกระบวนการฝึกอบรมเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นทั้งอำเภอในพื้นที่เป้าหมายเพื่อรับมือภัยพิบัติ ธรรมชาติแบบเฉพาะเจาะจงตามประเภทของภัยพิบัติ

๑.๒.๒ สนับสนุนกระบวนการพัฒนาแผนรับมือภัยพิบัติภัยธรรมชาติเฉพาะประเภทแบบเบ็ดเสร็จ (Total Warfare Strategy) ของเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในทุกอำเภอเป้าหมาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการสร้าง จิตสำนึกทางสังคมอย่างเข้มข้น

๑.๒.๓ จัดเตรียมโครงการและงบประมาณจากภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และภาคประชา สังคม เพื่อรองรับการดำเนินงานตามแผน

๑.๓ ด้านการตอบสนองและบรรเทาทุกข์ (Response and Relief)

๑.๓.๑ พัฒนาติดตั้งระบบ GIS MIS และการติดต่อสื่อสาร เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเชื่อมโยง กันทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและส่วนกลาง

๑.๔ ด้านการฟื้นฟูบูรณะ (Rehabilitation and Reconstruction)

๑.๔.๑ จัดให้มีกลไกรองรับกระบวนการสังเคราะห์บทเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาศักยภาพ

๒. เสริมสร้างเครือข่ายจัดการภัยพิบัติธรรมชาติระดับอำเภอ และกลไกสนับสนุนในระดับจังหวัด

๒.๑ ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation)

๒.๑.๑ เสริมสร้างบทบาทและกายภาพของศูนย์ประสานงานเครือข่ายของชุมชนท้องถิ่นและ ภาคประชาสังคมในอำเภอและจังหวัดเป้าหมายให้เป็นกิจจะลักษณะ ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย มีระบบฐานข้อมูลและ ทะเบียนอาสาสมัครและเครือข่ายองค์กรชุมชนท้องถิ่นที่เป็นปัจจุบัน มีคณะทำงานหรือทีมประสานงานเครือข่าย และระบบการติดต่อสื่อสารภายในที่มีประสิทธิภาพ

๒.๑.๒ ตรวจสอบความพร้อมของแผนงาน/โครงการ และงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน ที่ต่อเนื่อง

๒.๑.๓ จัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่ปลอดภัย ศูนย์พักพิง และมีแผนอพยพชุมชน

๒.๑.๔ จัดทำและเผยแพร่คู่มือสำหรับประชาชนในการรับมือและจัดการตนเองเมื่อเกิดภัยพิบัติ ธรรมชาติ

๒.๑.๕ จัดให้มีหลักสูตรท้องถิ่นหรือการให้ความรู้ด้านภัยพิบัติในระบบการศึกษา

๒.๒ ด้านการเตรียมความพร้อม (Preparedness)

๒.๒.๑ ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการแจ้งเตือนภัยและการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชน และการซ้อมแผน

๒.๒.๒ กำหนดแนวทางและบทบาทของศูนย์เตือนภัยระดับพื้นที่ โดยกระจายอำนาจและให้บทบาท ผู้แจ้งเตือนภัยระดับชุมชนอย่างเหมาะสม

๒.๒.๓ ตรวจสอบความพร้อมของระบบการสื่อสารติดต่อและการกระจายเสียงแพร่ภาพในท้องถิ่น

๒.๒.๔ เตรียมทีมกู้ชีพกู้ภัยและผู้ปฏิบัติงาน อุปกรณ์ เครื่องมือ แผนที่ พิกัด และสิ่งของจำเป็นต่าง ๆ

๒.๓ ด้านการตอบสนองและบรรเทาทุกข์ (Response and Relief)

๒.๓.๑ สนับสนุนเครือข่ายปฏิบัติการอาสาสมัครกู้ชีพ-กู้ภัยระดับอำเภอ-ตำบล และประสานเครือข่ายกู้ชีพ-กู้ภัยจากองค์กรมีอาชีพในระดับจังหวัด ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

๒.๓.๒ บริหารจัดการระบบโกดัง (ชั่วคราวหรือกึ่งถาวร) ในพื้นที่ สำหรับสิ่งของบรรเทาทุกข์และดูแลระบบขนส่งลำเลียง

๒.๓.๓ พัฒนาระบบการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายอำเภอ-จังหวัดข้างเคียงและพื้นที่ภายนอก

๒.๔ ด้านการฟื้นฟูบูรณะ (Rehabilitation and Reconstruction)

๒.๔.๑ ขยายบทบาทของเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่และเครือข่ายข้ามจังหวัด อาทิกองทุนหมู่บ้านและกองทุนออมทรัพย์ชุมชน

๒.๔.๒ พัฒนาระบบประกันภัยชุมชน

๒.๔.๓ พัฒนาระบบการประสานและขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนระดับชาติ/นานาชาติ

๓. พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยและการสื่อสารสาธารณะ

๓.๑ ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ

๓.๑.๑ ตรวจสอบหรือทบทวนการแต่งตั้งและกำหนดบทบาท/อำนาจหน้าที่ของศูนย์แจ้งเตือนภัยและคณะผู้เชี่ยวชาญที่รับผิดชอบในระดับชาติให้เป็นปัจจุบัน

๓.๑.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทขององค์กรและเครือข่ายสถาบันทางวิชาการ และศูนย์ข้อมูลภัยพิบัติระดับชาติ ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้พัฒนาขีดความสามารถและเชื่อมโยงข้อมูลกับกลไกแจ้งเตือนภัยทั้งระดับส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น

๓.๑.๓ จัดให้มีคลื่นความถี่เป็นการเฉพาะ สำหรับโทรทัศน์ระดับชาติ ๑ คลื่น วิทยุ AM และ FM ระดับชาติ อย่างละ ๑ คลื่น และคลื่นความถี่สำหรับวิทยุสื่อสาร ๑ คลื่น

๓.๑.๔ แผนพัฒนาระบบและโครงข่ายการแจ้งเตือนภัยเชื่อมโยงระดับชาติ-ภูมิภาค-ท้องถิ่นทั่วประเทศ

๓.๑.๕ พัฒนาขีดความสามารถแห่งชาติในการแจ้งเตือนภัยพิบัติธรรมชาติแบบล่วงหน้า โดยมีเป้าหมายเชิงระยะเวลาดังนี้

(๑) สำหรับพิบัติภัยธรรมชาติแบบฉับพลัน

- คลื่นยักษ์สึนามิ ภายใน ๒ ชั่วโมง

- อุทกภัย-ดินโคลนถล่ม ภายใน ๓ วัน

- พายุหมุนเขตร้อน ภายใน ๕ วัน

- แผ่นดินไหว เตือนก่อนการเกิด Aftershock ๑๒ ชั่วโมง

(๒) สำหรับพิบัติภัยธรรมชาติที่คาดการณ์ได้

- มหาอุทกภัย ภายใน ๒ สัปดาห์
- ภัยแล้ง ภายใน ๒ เดือน
- หมอกควัน ภายใน ๑ เดือน

๓.๑.๖ มีแผนปฏิบัติการแจ้งเตือนภัยระดับชาติ

๓.๑.๗ มอบหมายบทบาทหน้าที่และกระจายอำนาจในการแจ้งเตือนภัยในระดับพื้นที่ให้กับ

ท้องถิ่น/ท้องที่

๓.๒ ด้านการตอบสนองและบรรเทาทุกข์

๓.๒.๑ แปรสภาพเครือข่ายสื่อสารแจ้งเตือนภัยในทุกระดับให้เป็นการสื่อสารเพื่อบรรเทาทุกข์

๓.๓ ด้านการฟื้นฟูบูรณะ

๓.๓.๑ เป็นสื่อกลางในการรับบริจาคสิ่งของและการช่วยเหลือฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นหลังเหตุการณ์

๓.๓.๒ มีระบบจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาในระยะยาว

๔. พัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อการบรรเทาทุกข์

๔.๑ ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ

๔.๑.๑ มีแผนงานบรรเทาสาธารณภัยระดับชาติ

๔.๑.๒ มีกองทุนระดับชาติเพื่อส่งเสริม-สนับสนุนกิจกรรม/โครงการภัยพิบัติของชุมชนและพัฒนาระบบงานเพื่อสนับสนุนการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติโดยมีชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางในทุกมิติ

๔.๑.๓ มีศูนย์โลจิสติกส์บรรเทาทุกข์ระดับชาติแบบถาวร และศูนย์ฯ ในระดับจังหวัด-อำเภอ สำหรับพื้นที่เป้าหมาย ในรูปแบบชั่วคราวหรือกึ่งถาวร ตามความจำเป็น

๔.๑.๔ มีศูนย์รับมือภัยพิบัติธรรมชาติ ระบบฐานข้อมูล และทะเบียนอาสาสมัคร/องค์กรสาธารณประโยชน์ ที่เป็นปัจจุบัน

๔.๒ ด้านการเตรียมความพร้อม

๔.๒.๑ ประสานเชื่อมโยงศูนย์แจ้งเตือนภัยระดับชาติ กรมอุตุนิยมวิทยา คณะผู้เชี่ยวชาญสถาบันวิชาการ และสถานีวิทย์-โทรทัศน์ช่องหลัก ที่สามารถให้ข้อมูลและแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าอย่างทันสมัย

๔.๒.๒ ประสานเชื่อมโยงสถานีวิทย์-โทรทัศน์ และดูแลระบบวิทยุสื่อสารเพื่อพร้อมปฏิบัติการในภาวะวิกฤต

๔.๒.๓ ประสานศูนย์บริการโทรศัพท์ ภาครัฐและเอกชน เพื่อการโรมมิ่งสัญญาณโทรศัพท์ข้ามเครือข่ายบริการภายในประเทศ ในกรณีภาวะฉุกเฉิน

๔.๒.๔ จัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ แผนที่ พิกัด และสิ่งของจำเป็นต่าง ๆ

๔.๓ ด้านการตอบสนองและบรรเทาทุกข์

๔.๓.๑ จัดหาและวางระบบเครือข่ายยานพาหนะ (บก-เรือ-อากาศ) เพื่อการขนส่งลำเลียง

๔.๓.๒ ส่งเสริมการปฏิบัติงานของเครือข่ายองค์กรสาธารณประโยชน์และกู้ชีพ-กู้ภัยระดับชาติ/นานาชาติ เชื่อมโยงกับระดับพื้นที่

๔.๓.๓ พัฒนาระบบติดต่อประสาน/สนับสนุน ระหว่างจังหวัด-ภูมิภาค-ส่วนกลาง

๔.๓.๔ ส่งเสริมและขยายบทบาทของสภาภาษาชาวไทย มูลนิธิราชประชาสมาสัย และองค์กร
บรรเทาทุกข์ระดับชาติอื่น ๆ อย่างเหมาะสมและถ่วงน้ำหนัก

๔.๓.๕ พัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (สพฉ.) และระบบกู้ภัย (ปภ.)

๔.๔ ด้านการฟื้นฟูบูรณะ

๔.๔.๑ ขยายบทบาทเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับชาติ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองแห่งชาติ

๔.๔.๒ ประสานการช่วยเหลือจากภาครัฐและองค์กรระหว่างประเทศ

๕. ส่งเสริมการฝึกกำลังทางสังคม

๕.๑ ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ

๕.๑.๑ เชื่อมโยงเครือข่าย/ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยในระดับชาติและระดับพื้นที่ ให้ทำงานร่วมกัน
ในลักษณะ “ทั้งพื้นที่” โดยวางระบบการประสานสนับสนุนระหว่างกัน

๕.๑.๒ มีกลไกสนับสนุนการดำเนินงานในรูปกองทุนระดับชาติที่เป็นอิสระ โปร่งใส และมี
ประสิทธิภาพ

๕.๒ ด้านการเตรียมความพร้อม

๕.๒.๑ ประสานแผนและเตรียมความพร้อมการปฏิบัติการระหว่างภาคีและเครือข่าย

๕.๒.๒ เตรียมทรัพยากร กำลังคน งบประมาณ เครื่องจักรกล อุปกรณ์ ยานพาหนะ ฯลฯ

๕.๓ ด้านการตอบสนองและบรรเทาทุกข์

๕.๓.๑ มีศูนย์ปฏิบัติการร่วมที่มีประสิทธิภาพ

๕.๓.๒ มีการประสานข้อมูลความรู้และเครือข่ายปฏิบัติการภาคสนามระหว่างภาคี-เครือข่าย

๕.๓.๓ ให้การสนับสนุนทรัพยากร กำลังคน งบประมาณ เครื่องจักรกล อุปกรณ์ ยานพาหนะ ฯลฯ

๕.๔ ด้านการฟื้นฟูบูรณะ

๕.๔.๑ มีแผนงานฟื้นฟูร่วมกัน

๕.๔.๒ มีการแบ่งพื้นที่และขอบเขตภารกิจที่รับผิดชอบที่ชัดเจน ทั้งส่วนที่แยกกันและส่วนที่ร่วมกัน

๕.๔.๓ มีระบบจัดการความรู้